

**ԱՐԱՐԱՏ ԱՂԱՅԱՆ. ԲԱԶՄԱՎԱՍՏԱԿ ԱՐՎԵՍՏԱԲԱՆԸ ԵՎ
ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀՄՈՒՏ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ**

Լրացավ ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական ղեկավար, Սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի բաժնի վարիչ, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, ՀՀ պետական մրցանակի դափնեկիր, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արարատ Վլադիմիրի Աղասյանի ծննդյան 65-ամյա հոբելյանը:

Ա. Աղասյանը ծնվել է 1956 թ. օգոստոսի 11-ին ՀԽՍՀ Սիսիան քաղաքում, ԽՍՀՄ պետական բանկի հայկական գրասենյակի կառավարիչ, ՀԽՍՀ պետական ագրոարդյունաբերական կոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ, ՀԽՍՀ մինիստր, ՀԽՍՀ վաստակավոր տնտեսագետ, տնտեսագիտության թեկնածու Վլադիմիր Աղասյանի և մանկավարժ, անգլերեն լեզվի ուսուցչուհի Մարգարիտա Ասոյանի ընտանիքում: 1960-ին Ա. Աղասյանը ծնողների հետ տեղափոխվել է Երևան, 1973-ին ավարտել Երևանի № 122 միջնակարգ դպրոցը և ընդունվել Մոսկվայի Մ. Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարան: 1978-ին ավարտելով համալսարանի պատմության ֆակուլտետի արվեստաբանության բաժինը և ստանալով «արվեստի պատմաբանի» որակավորում՝ իր գիտելիքները հայրենի արվեստաբանությանը ծառայեցնելու նպատակով Ա. Աղասյանը վերադառնում է հայրենիք և օգոստոսի 1-ին աշխատանքի անց-

նում ՀԽՍՀ ԳԱ արվեստի ինստիտուտի կերպարվեստի բաժնում՝ որպես կրտսեր գիտաշխատող: Հենց այս գիտական օջախում էլ անցնելու էր երիտասարդ արվեստաբանի գիտաստեղծագործական ու գիտակազմակերպչական հետագա ողջ կյանքը:

1989-ին, Մոսկվայի Մ. Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանում Ա. Աղասյանը ԽՍՀՄ ԳԱ թղթակից անդամ Դմիտրի Սարաբյանովի գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանել է «Մարտիրոս Սարյանի ստեղծագործական մեթոդի ձևավորումը» թեմայով ատենախոսություն և ստացել արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճան, իսկ 2007-ի մարտին Երևանում՝ «Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում» թեմայով դոկտորական ատենախոսությունը, ստացել արվեստագիտության դոկտորի գիտական աստիճան: Նույն թվականի նոյեմբերին Ա. Աղասյանին շնորհվել է «Արվեստագիտություն» մասնագիտությամբ պրոֆեսորի գիտական կոչում: 2005-ին Ա. Աղասյանը որակավորվել է որպես ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, իսկ 2010-ին, 2015-ին, 2016-ին և 2021-ին՝ գլխավոր գիտաշխատող:

2009-ին Ա. Աղասյանն ընտրվել է Սանկտ Պետերբուրգի՝ Պետրոս Մեծի անունը կրող Գիտությունների և արվեստների ակադեմիայի թղթակից անդամ: Նա Հումանիզմի պրոբլեմների ակադեմիայի նախագահության անդամ է (2007-ից), Փիլիսոփայության միջազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ (2011):

2014-ի դեկտեմբերին Ա. Աղասյանն ընտրվել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ:

Այսօր պրոֆեսոր Ա. Աղասյանը նոր և նորագույն շրջանների հայ կերպարվեստի պատմության լավագույն գիտակն է, որի արվեստագիտական հետաքրքրությունների հիմնական ոլորտը XIX-XX դարերի հայ կերպարվեստի ու գեղարվեստական մտքի պատմությունն է: Նա հեղինակ է մասնագիտական բարձր մակարդակով և հարուստ փաստական նյութեր պարունակող 22 գրքերի ու մենագրությունների, շուրջ 180 գիտական և գիտահանրամատչելի հոդվածների, որոնք ընդգրկվել են Հայաստանում, Ռուսաստանում, Վրաստանում, ԱՄՆ-ում, ԳՖՀ-ում, Հունգարիայում, Լիբանանում, Լեհաստանում լույս տեսած գիտական ժողովածուներում, կերպարվեստին նվիրված հանրագիտարաններում և պարբերականներում: Զեկուցումներով հանդես է եկել միջազգային, միութենական և հանրապետական բազմաթիվ գիտաժողովներում:

Ա. Աղասյանն առաջինն է ուսումնասիրել և հայերենով շարադրել **նոր և նորագույն շրջանների հայ կերպարվեստի պատմությունը:**

Արվեստաբանի երկարամյա հետազոտությունների ու պրպտումների հանրագումարը դարձավ ՀՀ ԳԱԱ գիտահրատարակչական խորհրդի և ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշումներով պետական

պատվերի շրջանակում հրատարակված՝ գեղարվեստական, պատմամշակութային և փաստագրական մեծածավալ նյութ պարունակող «Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում» հիմնարար ուսումնասիրությունը¹, որտեղ առաջին անգամ հանգամանորեն լուսաբանվեց հայ կերպարվեստի պատմական ուղին՝ սկսած Ռուսաստանի կազմում 1801-1828 թթ. Արևելյան Հայաստանի ընդգրկվելուց մինչև մեր օրերը: Երևանի, Մոսկվայի, Սանկտ Պետերբուրգի, Թբիլիսիի պետական և մասնավոր թանգարաններում ու արխիվներում պահվող ստեղծագործությունների, ցուցահանդեսային կատալոգների, ձեռագրերի ու վավերագրերի, հին ու նոր գեղարվեստական մամուլի, հայ արվեստագետների գրական ժառանգության համակողմանի ուսումնասիրության շնորհիվ Ա. Աղայանը կատարել է փաստական բազմաթիվ ճշտումներ, զուգահեռներ անցկացրել XIX դ. կեսերի արևելահայ և արևմտահայ կերպարվեստին բնորոշ միտումների, գեղարվեստական համանման ու յուրահատուկ երևույթների միջև, լայնորեն ներկայացրել ու նորոպի մեկնաբանել խորհրդահայ կերպարվեստը, ընդհանուր գծերով բնութագրել Հայաստանի Հանրապետության գեղարվեստական կյանքում 1991-ից հետո կատարված տեղաշարժերը, դրանց դրական ու բացասական հետևանքները: Հայաստանում և սփյուռքում լայն արձագանք գտած աշխատության մեջ, որը «ազգային նոր և նորագույն կերպարվեստի ամբողջական պատմությունը հայերեն շարադրելու անդրանիկ փորձն է»² և էապես խորացնում է հայ կերպարվեստի մասին մեր պատկերացումները, հեղինակը նյութը դիտարկել և լուսաբանել է տարբեր կողմերից, պատմամշակութային լայն համատեքստում, մոռացությունից հանել բազմաթիվ դեմքեր ու ստեղծագործություններ, բացահայտել և մատնանշել XIX-XX դդ. հայ կերպարվեստին առավել բնորոշ, ուրույն գծերը: Մեթոդաբանական ամուր հիմքերի վրա խարսխված, կերպարվեստի բոլոր հիմնական տեսակներն ընդգրկող ու համապարփակ բնույթ ունեցող այս աշխատությունը տալիս է մեր կերպարվեստի պատմության նոր և նորագույն փուլերի օբյեկտիվ պատկերը՝ բացահայտելով XIX-XX դդ. հայ նկարչության և քանդակագործության ազգային առանձնահատկությունները: Իսկ գիտական շրջանառության մեջ դրված հայերեն մասնագիտական մի շարք եզրույթներ և հասկացություններ հարստացնում են արվեստաբանության ասպարեզում գործածվող բառապաշարը: Ինչպես նկատել է ՀՀ ԳԱԱ թղթակից

¹ Տե՛ս Աղայան Ա., 2009, Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 292 էջ:

² Ավագյան Ա., 2009, Արարատ Աղայան, Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում, Լրաբեր հասարակական գիտությունների, N 2, Երևան, էջ 262:

անդամ Մուրադ Հասրաթյանը, «...հատուկ պետք է նշել աշխատանքի վերջում տրված «Օգտագործված գրականության ցանկի» մասին: Ցանկը պարունակում է նոր և ժամանակակից հայ գեղարվեստական կյանքի վերաբերյալ արխիվային բոլոր նյութերը և հրատարակությունները, ընդհանուրը՝ 600-ից ավելի անուն: Սա հայ արվեստի պատմությանը վերաբերող նյութերի ամենաընդարձակ ցուցակն է, որն ունի գիտաճանաչողական կարևոր նշանակություն և նույնիսկ կարող է առանձին տպագրվել»³:

Ա. Աղասյանն է հեղինակել 2007-ին Մոսկվայում լույս տեսած՝ Նոնա Ստեփանյանի «Искусство Армении» մենագրության՝ հետխորհրդային Հայաստանի կերպարվեստին նվիրված գլուխը⁴:

Ծանրակշիռ է գիտնականի ներդրումը «Հայ արվեստի պատմություն» կոլեկտիվ հիմնարար աշխատության ստեղծման գործում, որի համար նա 2009 թ. արժանացել է ՀՀ պետական մրցանակի՝ կերպարվեստի ոլորտում⁵: Նա հեղինակել է XIX-XX դդ. հայ կերպարվեստի պատմությանը նվիրված ընդարձակ բաժինները, որոնք «կազմում են գրքի ուղիղ կեսը»⁶:

Բազմավաստակ արվեստաբանն է շարադրել «Հայոց պատմություն» քառահատորի՝ նոր և նորագույն շրջանների հայ կերպարվեստին վերաբերող բաժինները՝ երրորդ և չորրորդ հատորներում:

Ա. Աղասյանը XIX դարի **արևմտահայ կերպարվեստի պատմության** առաջին հետազոտողներից է⁷: Հայ կերպարվեստի պատմաբանը ոչ միայն առաջին անգամ գիտական շրջանառության մեջ է դրել մոռացված անուններ ու ստեղծագործություններ, հետազոտել «ուսումնասիրման կարոտ արևմտահայ 28 արվեստագետների կյանքը և ստեղծագործությունը»⁸, այլև համակողմանիորեն ուսումնասիրել է հայկական և թուրքական քանդակագործութ-

³ Հասրաթյան Մ., 2009, Արարատ Աղասյան, Հայ կերպարվեստի զարգացման ուղիները XIX-XX դարերում, Պատմաբանասիրական հանդես, Երևան, հ. 2-3, էջ 274:

⁴ Տե՛ս Агасян А. Искусство Армении постсоветского периода (Заключительный раздел книги Нонны Степанян «Искусство Армении», Москва, «Галарт», 2007, с. 270-278):

⁵ Տե՛ս Աղասյան Ա., Հակոբյան Հ., Հասրաթյան Մ., Ղազարյան Վ., 2009, Հայ արվեստի պատմություն, Երևան, «Զանգակ-97», 575 էջ:

⁶ Ավագյան Ա., Արարատ Աղասյան, Հրավարդ Հակոբյան, Մուրադ Հասրաթյան, Վիգեն Ղազարյան 2010, Հայ արվեստի պատմություն, Պատմաբանասիրական հանդես, N 2, Երևան, էջ 274:

⁷ Տե՛ս Կիրակոսյան Մ., 2016, Արարատ Աղասյանի վաստակը արևմտահայ կերպարվեստի ուսումնասիրության դործում, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 94-107:

⁸ Կիրակոսյան Մ., 2016, Արարատ Աղասյանի վաստակը արևմտահայ կերպարվեստի ուսումնասիրության դործում, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 98:

յան հիմնադիր Երվանդ Ոսկանի ու պոլսահայ շնորհալի գեղանկարիչ Ինտրայի (Տիրան Չրաքյան) ստեղծագործությունը:

Ա. Աղասյանը լրջագույն ներդրում ունի **սփյուռքահայ կերպարվեստի** ուսումնասիրության գործում⁹:

ՀՀ սփյուռքի նախարարության և ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի համատեղ հիմնարկված «Ակնարկներ սփյուռքահայ կերպարվեստի պատմության» մատենաշարի անդրանիկ հատորը Ա. Աղասյանի «Քաջագի մշտավառ կանթեղը» աշխատությունն էր՝ նվիրված ամերիկահայ անվանի գեղանկարիչ Քաջագունի Քեչեճյանին¹⁰: Առաջին անգամ՝ փաստական նյութի լայն ընդգրկմամբ, հանգամանորեն ներկայացվում է արվեստագետի երկարատև, փորձություններով լի, բայց և նշանակալից իրադարձություններով, հիշարժան դեպքերով ու երջանիկ հանդիպումներով հագեցած կենսագրությունը: Հեղինակը Քաջագի արվեստը մատուցել է ժամանակագրական հերթագայությամբ՝ ըստ շրջանների, և լուսաբանել տարբեր կողմերից:

Հայրենական արվեստաբանության մեջ Ա. Աղասյանն առաջինն էր, որ Հայաստանում ներկայացրեց ֆրանսահայ նկարիչ Լևոն Թուրունջյանի արվեստը: Նա ամփոփ, բայց հնարավորինս ամբողջական լուսաբանել է «Թյուրունջյանի կյանքի և գործունեության հիմնական ասպեկտները, անհատական և խմբային ցուցահանդեսները, կուրբզմին, ապա՝ տաշիզմին և սյուրռեալիզմին հարող գեղարվեստական նախասիրությունները, արժևորել նրա դերն ու տեղը ժամանակի ֆրանսիական արվեստի համատեքստում»¹¹:

Ա. Աղասյանն ուսումնասիրել է ֆրանսահայ նկարչուհի Արմինիա Կարբոնել-Բաբայանի¹² և քանդակագործ Հակոբ Գյուրջյանի ստեղծագործությունները: Սփյուռքահայ արվեստագետների ստեղծագործությունների հետազոտությանն են նվիրած պրոֆեսոր Աղասյանի գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանված թեկնածուական ատենախոսություններից մի քանիսը՝ Մովսես Հերկեյան. «Ամերիկահայ կերպարվեստ» (2001), Վահե Գասպարյան. «Ժանսեմի գրաֆիկան» (2002), Սաթենիկ Մելիքյան. «Ալեքսանդր Սարուխանի արվեստը» (2006), Մարգարիտա Քամալյան. «Ժան Գառզուի բեմանկարչույթ»

⁹ Տե՛ս Քամալյան Մ., 2016, Արարատ Աղասյան՝ սփյուռքահայ կերպարվեստի ուսումնասիրող, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 133-164:

¹⁰ Տե՛ս Աղասյան Ա., 2009, Քաջագի մշտավառ կանթեղը (Ակնարկներ սփյուռքահայ կերպարվեստի պատմության), Երևան, «Տիգրան Մեծ», 128 էջ:

¹¹ Քամալյան Մ., 2016, Արարատ Աղասյանը՝ սփյուռքահայ կերպարվեստի ուսումնասիրող, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 157:

¹² Նկատենք, որ Արմինիա Կարբոնել-Բաբայանը հայ երաժշտարվեստի երախտավորներ Մարգարիտ Բաբայանի և Շուշանիկ Լալուա-Բաբայանի քույրն էր:

յունը» (2013), Շուշանիկ Վարդանյան. «Արտո Չաքմաքչյանի արվեստը» (2015): 2009-ի մարտի 1-ին ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտում վերաբացվեց Սփյուռքահայ արվեստի բաժինը, որի աշխատակիցների գերակա խնդիրներից է սփյուռքահայ արվեստի ուսումնասիրությունը, և որի ղեկավարը 2016 թ. փետրվարի 1-ից Արարատ Աղասյանն է:

Հատկապես նշելի է Ա. Աղասյանի ներդրումը **սուրենյանցագիտության**¹³ և **այվազովսկիագիտության** ասպարեզում:

2010 թ. մարտի 10-ին լրացավ Վարդգես Սուրենյանցի ծննդյան 150-ամյակը: Հորեյանական միջոցառումների շարքում Ա. Աղասյանի նախաձեռնությամբ և ջանքերով 2010 թ. նոյեմբերի 16-ին ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճում ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը գումարեց «Վարդգես Սուրենյանց – 150» հորեյանական գիտական նստաշրջանը, որը եզրափակվեց վաստակաշատ արվեստաբանի՝ «Վարդգես Սուրենյանցի մի անհայտ կտավի մասին» ուշագրավ զեկուցմամբ: Հորեյանական միջոցառումների շարքում Հայաստանի ազգային պատկերասրահում նոյեմբերի 26-ին բացվեց Վ. Սուրենյանցին նվիրված ցուցահանդեսը և հրատարակվեց նկարչի ստեղծագործությունների պատկերագիրքը՝ Ա. Աղասյանի առաջաբանով (հայերեն և անգլերեն)¹⁴:

Իսկ մինչ այդ՝ 2009 թ. օգոստոսի 1-ին, Ախալցխայի նախկին Սաֆարյան, ներկայումս՝ Քեթևան թագուհու անունը կրող փողոցում գտնվող առանձնատան պատին, որտեղ անցել են Վ. Սուրենյանցի մանկության տարիները, բացվել էր մեծ նկարչի հուշաքարը (հեղինակ՝ քանդակագործ Լևոն Գրիգորյան)՝ Ախալցխայի պատմության մեջ առաջին հայատառ հուշատախտակը, որին հաջորդած հորեյանական հանդիսավոր երեկոյի ընթացքում Ախալցխայի թատրոնի լեւի-լեցուն դահլիճում Սուրենյանցի կյանքի և գործունեության մասին հանգամանալից զեկուցումով հանդես եկավ Արարատ Աղասյանը:

2017-ին լրացավ հայ հանճարեղ ծովանկարիչ Հովհաննես Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյա հորեյանը: Ա. Աղասյանի նախաձեռնությամբ և ակտիվ ջանքերով 2017 թ. նոյեմբերի 3-ին ՀՀ ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճում Արվեստի ինստիտուտը Գիտության պետական կոմիտեի աջակցությամբ գումարեց «Հովհաննես Այվազովսկի – 200» գիտական նստաշրջանը: Հայ իրականության մեջ առաջին անգամ մի ամբողջ գիտական նստաշրջան

¹³ Տե՛ս Մելիքյան Ս., 2016, Վարդգես Սուրենյանցի արվեստը Արարատ Աղասյանի ուսումնասիրություններում, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 85-93:

¹⁴ Աղասյան Ա., 2010, Վարդգես Սուրենյանց (1860-1921), Երևան, «Հայաստանի ազգային պատկերասրահ», 224 էջ և այլն:

բացառապես նվիրվեց մեծ ծովանկարչի կյանքի և ստեղծագործության ուսումնասիրությանը: Ա. Աղասյանը հանդես եկավ «Հովհաննես Այվազովսկու իտալացի սանը. Գաբրիելո Բարտոլոմեո Կասեսսի» զեկուցումով՝ բացահայտելով, որ մեծահամբավ նկարիչը նկատելի ազդեցություն է թողել նաև եվրոպացի առանձին վարպետների ստեղծագործության վրա: Հոբելյանական նստաշրջանին ընդառաջ՝ Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ, ՀՀ ԳԱԱ հայագիտական ուսումնասիրությունները ֆինանսավորող հայկական հիմնադրամի աջակցությամբ լույս տեսավ Ա. Աղասյանի «Ծովով հափշտակվածը. Հովհաննես Այվազովսկի» եռալեզու (հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն) մենագրությունը¹⁵:

Ծանրակշիռ է Ա. Աղասյանի ներդրումը **սարյանագիտության**¹⁶ և **քոչարագիտության** բնագավառներում, ինչպես նաև **խորհրդային**¹⁷ ու **հետխորհրդային** հայ կերպարվեստի, գեղարվեստական կյանքի ուսումնասիրման գործում:

1992-ին հրատարակվեց Ա. Աղասյանի անդրանիկ՝ «Мартiros Сарьян. Раннее творчество» մենագրությունը¹⁸, որը մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց Հայաստանում և նրա սահմաններից դուրս: Երիտասարդ հետազոտողի վստահ մուտքը սարյանագիտություն պատահական չէր. դեռևս 1980-ին հրատարակվել էր Մարտիրոս Սարյանի կյանքի և ստեղծագործության տարեգրությունը, որի համահեղինակներից մեկը 24-ամյա Ա. Աղասյանն էր¹⁹:

2012-ին ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ պետական պատվերի շրջանակում «Ոսկան Երևանցի» հրատարակչատունը հրատարակեց Ա. Աղասյանի «Символизм и творчество Мартirosa Сарьяна» մենագրությունը՝ նվիրված XX դ. հայ խոշորագույն նկարիչ Մարտիրոս Սարյանի ստեղծագործության վաղ՝ սիմվոլիստական շրջանին: Սարյանի վաղ շրջանի հիմնական ստեղծագործությունների մանրազնին ու բազմակողմանի ուսումնասիրության շնորհիվ բացահայտվեցին նրա արվեստի ձևաոճական և գաղափարական-կերպարային առավել բնորոշ առանձնահատկույթ-

¹⁵ Աղասյան Ա., 2017, Ծովով հափշտակվածը. Հովհաննես Այվազովսկի, Երևան, «Գիտություն», 88 էջ (նույնը՝ ռուսերեն և անգլերեն):

¹⁶ Տե՛ս Մկրտչյան Մ. 2016, Մարտիրոս Սարյանի վաղ շրջանի արվեստն Արարատ Աղասյանի ուսումնասիրություններում, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 108-120:

¹⁷ Տե՛ս Ավագյան Ա., 2016, Արարատ Աղասյանը՝ խորհրդահայ կերպարվեստի ուսումնասիրող, Արարատ Աղասյան – 60, Երևան, «Գիտություն», էջ 121-132:

¹⁸ Տե՛ս Агасян А. 1992, Мартiros Сарьян. Раннее творчество, Ереван, изд. АН Армении, 210 с.:

¹⁹ Տե՛ս Ղազարյան Մ., Աղասյան Ա. 1980, Մարտիրոս Սարյան: Կյանքի և ստեղծագործության տարեգրություն, Երևան, «Հայաստանի պետական պատկերասրահ», 317 էջ:

յունները: Վարպետի վաղ շրջանը դիտարկվել է պատմամշակութային լայն ֆոնի վրա, իսկ նրա առանձին գործերը ներկայացվել են XIX դարավերջի և XX դարասկզբի ռուս և արևմտաեվրոպական նկարիչների աշխատանքների համադրությամբ:

Ա. Աղասյանի գիտական հետաքրքրությունների կենտրոնում հարատև գտնվել է XX դարի հայ ականավոր արվեստագետներից մեկի՝ քանդակագործ, գեղանկարիչ և գծանկարիչ Երվանդ Քոչարի արվեստը: Հայ մեծ քանդակագործը բազմավաստակ արվեստաբանի սիրելի արվեստագետներից է: Այսօր նա Քոչարի արվեստի լավագույն գիտակն է՝ Երվանդ Քոչարի թանգարանի գիտական խորհրդի երկարամյա անդամը նրա մասին երկու մենագրությունների, բազմաթիվ գիտական հոդվածների ու զեկուցումների հեղինակ է: Առաջին մենագրությունը հրատարակվել է 1999-ին: Իսկ 2013-ին ՀՀ գիտության պետական կոմիտեի ֆինանսական աջակցությամբ և ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ հայերեն և ռուսերեն հրատարակվեց Ա. Աղասյանի «Երվանդ Քոչարի տարածության մեջ» մենագրությունը, որտեղ ներկայացվել են Երվանդ Քոչարի կյանքն ու արվեստը²⁰:

Ա. Աղասյանի գիտական գործունեության կարևոր ուղղություններից է ժամանակակից նկարիչների և քանդակագործների ստեղծագործության հանդեպ կենդանի հետաքրքրությունը: Ի դեպ՝ Ա. Աղասյանի մուտքը կերպարվեստագիտություն տեղի ունեցավ հենց ժամանակակից նկարիչների մասին ուսումնասիրություններով: «Սովետական արվեստ» հանդեսում 1979 թ. լույս տեսավ «Ռուբեն Շահվերդյանի արվեստը» հոդվածը, որին հաջորդեցին Ռուբեն Ադալյանին և Լևոն Թոքմաջյանին նվիրված հետազոտությունները: Այս ուսումնասիրությունների հանրագումարը դարձավ «Հայաստանի երիտասարդ նկարիչները» երկվեզու (հայերեն և ռուսերեն) պատկերագիրքը²¹: Այսօր էլ հեղինակավոր արվեստաբանի խոսքն ու կարծիքը, նկատառումն ու խորհուրդը խիստ կարևորում են մեր գեղանկարիչներն ու քանդակագործները:

Գաղտնիք չէ, որ հայրենական արվեստագիտության առջև ծառացած կարևոր ու հրատապ խնդիրներից է հայ ժողովրդի՝ այլ ժողովուրդների հետ ունեցած մշակութային առնչությունների ուսումնասիրությունը, որը գիտական կարևոր նշանակությունից զատ՝ ունի նաև քաղաքական ոչ պակաս կարևոր նշանակություն:

²⁰ Տե՛ս Աղասյան Ա., 2013, Երվանդ Քոչարի տարածության մեջ, Երևան, «Ոսկան Երևանցի», 196 էջ:

²¹ Տե՛ս Աղասյան Ա., 1987, Հայաստանի երիտասարդ նկարիչները, Երևան, «Սովետական գրող», 168 էջ:

Իր գիտական ուսումնասիրություններում Ա. Աղասյանը մեծ կարևորություն է տալիս հարևան երկրների, ինչպես նաև Ռուսաստանի ու Եվրոպայի հետ XIX-XX դդ. հայ կերպարվեստի ունեցած առնչություններին և զուգահեռներին: Այդ հարցերի բազմակողմանի լուսաբանման շնորհիվ նա բացահայտել է ոչ միայն դրանց պատմական ձևավորման և զարգացման ընդհանուր օրինաչափությունները, այլև յուրաքանչյուրին բնորոշ տարբերությունները: Հատկապես ուշագրավ են հայ-ռուսական, հայ-իտալական և հայ-ֆրանսիական գեղարվեստական կապերին նվիրված՝ Ա. Աղասյանի գիտական հրապարակումներն ու զեկուցումները:

Հայ ժողովրդի՝ այլ ժողովուրդների հետ ունեցած մշակութային առնչությունների հետազոտության բնագավառում առավել մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում հայ-ռուսական մշակութային կապերի ուսումնասիրությունը, ինչը շարունակում է մնալ Ա. Աղասյանի գիտական հետաքրքրությունների կենտրոնում: 2015-ին ՀՀ ԳԱԱ գիտահրատարակչական խորհրդի և Արվեստի ինստիտուտի գիտխորհրդի որոշմամբ ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» հրատարակչությունը լույս ընծայեց Ա. Աղասյանի և տողերիս հեղինակի «Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ (XIX դար–XX դարի սկիզբ)» աշխատությունը²²: Գրքի առաջին՝ «Սանկտ Պետերբուրգում կրթված հայ արվեստագետները» վերտառությամբ պատմական ակնարկում Ա. Աղասյանը հանգամանորեն ներկայացրել է Ռուսաստանի հյուսիսային մայրաքաղաք Սանկտ Պետերբուրգում՝ Գեղարվեստի կայսերական ակադեմիայում և գեղարվեստական այլ կրթարաններում մասնագիտացած, այնտեղ ապրած և գործած հայ արվեստագետների ստեղծագործական դիմանկարները՝ գիտական շրջանառության մեջ դնելով մի շարք մոռացված կամ գրեթե մոռացված անուններ, անհայտ ստեղծագործություններ, կենսագրական նորահայտ փաստեր ու վկայություններ:

Իսկ Արվեստի ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ 2018-ին լույս ընծայված «Հայ կերպարվեստի և կիրառական արվեստի կորուստներն Օսմանյան կայսրության տարածքում (համիդյան ջարդերից մինչև մեր օրերը)» մենագրության մեջ²³ Ա. Աղասյանը պատմական ակնարկի ձևով ներկայացնում է հայ կերպարվեստի և կիրառական արվեստի կորուստներն Օսմանյան

²² Տե՛ս Աղասյան Ա., Ասատրյան Ա., 2015, Հայ-ռուսական գեղարվեստական առնչությունների պատմությունից. Սանկտ Պետերբուրգ (XIX դար – XX դարի սկիզբ), Երևան, «Գիտություն», 208 էջ:

²³ Աղասյան Ա., 2018, Հայ կերպարվեստի և կիրառական արվեստի կորուստներն Օսմանյան կայսրության տարածքում (համիդյան ջարդերից մինչև մեր օրերը), Երևան, «Գիտություն», 94 էջ:

կայսրության տարածքում նշված ժամանակաշրջանում: Հեղինակը, հենվելով թեմային առնչվող հայ և օտարազգի մասնագետների ուսումնասիրությունների՝ գրքերի ու հոդվածների, հուշագրությունների ու նամակների, հին ու նոր մամուլի և այլ աղբյուրների վրա, բերում է հայկական վանքերում ու եկեղեցիներում պահվող՝ մանրանկարներով զարդարված մեր միջնադարյան ձեռագրերի, ինչպես նաև որմնանկարների, սրբանկարների, քանդակների, խաչքարերի ու խաչարձանների, կիրառական արվեստի տարատեսակ նմուշների միտումնավոր ոչնչացման և յուրացման բազմաթիվ օրինակներ, որը վկայում է այդ ժամանակաշրջանում տեղի ունեցած և այսօր էլ պարբերաբար շարունակվող մշակութային վանդալիզմի մասին:

Ա. Աղասյանը նոր խոսք է ասել նաև կոմիտասագիտության բնագավառում: 2019-ին լրացավ Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյա հոբելյանը, որին ակտիվորեն մասնակցեց ոչ միայն Արվեստի ինստիտուտը, այլև անձամբ վաստակաշատ արվեստաբանը: Հայտնի է, որ Կոմիտասի կերպարին են անդրադարձել հայ գեղանկարիչներից ու քանդակագործներից շատերը թե՛ իր կենդանության օրոք, թե՛ հետագայում: Մեր խնդրանքով, հայ արվեստաբանության մեջ առաջին անգամ Ա. Աղասյանը ձեռնամուխ եղավ հայ գեղանկարիչների և քանդակագործների կոմիտասականի ներկայացմանը: ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի 2019 թ. մարտի 25-ի նիստում, բաժանմունքի ակադեմիկոս-քարտուղար Յուրի Սուվարյանի առաջարկությամբ, Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյա հոբելյանին ընդառաջ, Ա. Աղասյանը հանդես եկավ «Կոմիտասը հայ կերպարվեստում» զեկուցմամբ, որը լայն արձագանք ստացավ ակադեմիական շրջանակներում և ակադեմիկոս Յու. Սուվարյանի առաջարկությամբ հոդվածի տեսքով տպագրվեց «Բանբեր հայագիտության» հայագիտական միջազգային հանդեսում:

Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Ռուսաստանի և Նոր Նախիջևանի թեմը 2019 թ. սեպտեմբերի 20-22-ին Մոսկվայում գումարեց «Национальная классика в мировом художественном контексте» խորագրով միջազգային գիտական կոնֆերանս՝ նվիրված Հովհաննես Թումանյանի և Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյա հոբելյաններին: Կոմիտասագիտության մեջ առաջին դեպքն էր, որ Մոսկվայում կազմակերպվում էր միջազգային գիտական կոնֆերանս, որի զեկուցումները նվիրված էին բացառապես Կոմիտասի կյանքին ու ստեղծագործությանը: Արվեստի ինստիտուտը սույն կոնֆերանսի համակազմակերպիչ հիմնարկն էր՝ Կոմիտասի մասով: Ա. Աղասյանը՝ կոնֆերանսի «Կոմիտասի դերն ու նշանակությունը հայ մշակույթում» մասնաճյուղի համաղեկավարը, լիազումար նիստում հանդես եկավ «Կոմիտասի կերպարը հայ կերպարվեստում» բանախոսությամբ:

Տարեվերջին Արվեստի ինստիտուտի գիտխորհրդի որոշմամբ, ԳԱԱ հայագիտական ուսումնասիրությունները ֆինանսավորող համահայկական հիմնադրամի աջակցությամբ լույս տեսավ Ա. Աղասյանի «Կոմիտասը հայ նկարիչների և քանդակագործների աչքերով» եռալեզու (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն) պատկերագիրքը²⁴, որտեղ ներկայացված ստեղծագործություններն ունեն ինչպես գեղարվեստական ակնհայտ արժանիքներ, այնպես էլ պատմամշակութային և վավերագրական նշանակություն:

Ա. Աղասյանի ուսումնասիրությունների վերաբերյալ տպագրվել են շուրջ 81 գրախոսականներ ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Լիբանանում, Իրանում:

Նրա գիտական խմբագրությամբ հրատարակվել է 70 գիրք ու մենագրություն: ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը լույս ընծայեց ավստրիացի ակադեմիկոս արվեստաբան Յոզեֆ Ստրժիգովսկու «Հայերի ճարտարապետությունը և Եվրոպան» գերմաներեն գրքի ռուսերեն թարգմանության առաջին գրքի առաջին (2011) և երկրորդ (2018) հատորները (պատասխանատու խմբագիրներ՝ Մ. Հասրաթյան և Ա. Աղասյան), որոնց աշխատանքներն ընթացել են Ա. Աղասյանի ընդհանուր հսկողությամբ:

Կերպարվեստագիտության ակնառու ժառանգության կողքին հիշատակության է արժանի Ա. Աղասյանի ներդրումը հայ պոեզիայում, թարգմանչական արվեստում: Քչերին է հայտնի, որ դեռևս պատանեկան տարիներին արվեստաբանը ստեղծագործել է, բանաստեղծություններ գրել հայերեն և ռուսերեն լեզուներով, որոնք, ցավոք, մինչ օրս անտիպ են:

2013 թ. նա ընթերցողի դատին հանձնեց «Ռուսական պոեզիայի գանձարանից» ժողովածուն, որտեղ ներառել է XIX–XX դդ. ռուսական պոեզիայի լավագույն նմուշներն ու դրանց սեփական թարգմանությունները, որոնք հետաքրքրեցին ընթերցողներին և դրական արձագանքներ գտան գրականագետների շրջանում: Գայանե Հարությունյանի կարծիքով՝ «Ա. Աղասյանի թարգմանությունները ռուս քնարերգության, նրա հոգու, նրա անկրկնելի փոխաբերականության խորունկ ընթերցման վառ նմուշներ են: Նուրբ ճաշակով, վանկի նրբագեղությամբ, ոչ միայն բառը, այլև պոեզիայի լռությունը լսելու հազվագյուտ ունակությամբ օժտված Ա. Աղասյանն ստեղծել է ռուսական բանաստեղծական սիմֆոնիայի հայկական պարտիտուր՝ պահպանելով նրա ին-

²⁴ Աղասյան Ա., 2019, Կոմիտասը հայ նկարիչների և քանդակագործների աչքերով (առաջաբանը՝ Աննա Ասատրյանի), Երևան, «Գիտություն», 88 էջ:

տոնացիաները, արխիտեկտոնիկան, մտածողության կերպարայնությունն ու ռուսական մշակույթին բնորոշ աշխարհընկալումը»²⁵:

Արարատ Աղասյանը, հիրավի, գիտության հմուտ կազմակերպիչ է: 1978-ին ՀՍՍՀ ԳԱ արվեստի ինստիտուտում աշխատանքի անցնելուց քիչ անց բացահայտվեց շնորհալի երիտասարդ արվեստաբանի կազմակերպչական ջիղը. 1980-ին նա ընտրվեց ինստիտուտի երիտասարդ գիտաշխատողների գիտխորհրդի նախագահ, իսկ 1981-ին արդեն գիտական խորհրդի անդամ էր:

1991 թ. հունիսի 1-ին Ա. Աղասյանը նշանակվեց Արվեստի ինստիտուտի գիտքարտուղար և գիտխորհրդի քարտուղար:

1995-ի օգոստոսի 8-ին Արվեստի ինստիտուտում ստեղծվեց հանրապետությունում միակ՝ արվեստագիտության բնագավառի գիտական աստիճանաշնորհման 016 մասնագիտական խորհուրդը, որի ակունքներում կանգնած էր Ա. Աղասյանը. նա խորհրդի առաջին գիտքարտուղարն էր, այնուհետև՝ միակ գիտությունների թեկնածու անդամը, 2009-ից՝ նախագահի տեղակալը:

Վարչական աշխատանքի ընթացքում դրսևորվեցին Ա. Աղասյանի՝ գիտության կազմակերպչի աներկբա ունակությունները, և ինստիտուտի ապագայով մտահոգ տնօրենը՝ ակադեմիկոս Լևոն Հախվերդյանը, դեռևս իր ստեղծագործական ուժերի ծաղկման շրջանում, հանձին Ա. Աղասյանի՝ տեսավ ինստիտուտի ապագա ղեկավարին: Ինքս էլ, 1990-ականների վերջին, լինելով ինստիտուտի ասպիրանտ, պատվարժան ակադեմիկոսից քանիցս լսել եմ, որ իրենից հետո ինստիտուտի տնօրենը պետք է լինի Աղասյանը: Լ. Հախվերդյանը վախճանվեց 2003 թ. փետրվարի 5-ին: ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի պաշտոնում նրան փոխարինեց Արարատ Աղասյանը. իրականացավ Լևոն Հախվերդյանի ցանկությունը: Ա. Աղասյանը ինստիտուտի կոլեկտիվի կողմից 2003-ի գարնանը առաջադրվեց և հունիսի 6-ին ՀՀ ԳԱԱ նախագահության կողմից միաձայն հաստատվեց ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի տնօրենի պաշտոնում, իսկ 2008-ին, 2013-ին և 2019-ին վերընտրվեց նույն պաշտոնում: 2003-2021 թթ. Ա. Աղասյանն ինստիտուտի գիտխորհրդի նախագահն էր: 2021 թ. ընտրվել է Արվեստի ինստիտուտի գիտական ղեկավար:

Ա. Աղասյանն ինստիտուտում ոչ միայն պահպանեց և շարունակեց նախկին տնօրենների՝ ակադեմիկոսներ Ռուբեն Զարյանի ու Լևոն Հախվերդյանի ավանդույթները, այլև իր հմուտ ղեկավարությամբ հայ արվեստագիտության գլխավոր օջախը բերեց նոր հանգրվանի: Տնօրենի պաշտոնում Ա. Աղասյանի պաշտոնավարման 19 տարիների ընթացքում ինստիտուտում վեր-

²⁵ Арутюнян Г.Г. 2013, Из сокровищницы русской поэзии в переводах Апарата Агасяна, Լրաբեր հասարակական գիտությունների, N 3, Երևան, էջ 324:

ստեղծվել են Թատրոնի (2004) և Սփյուռքահայ արվեստի (2009, 2014-ից՝ Սփյուռքահայ արվեստի և միջազգային կապերի) բաժինները: Նրա նախաձեռնությամբ 2004-ին վերստեղծվեց երիտասարդ արվեստաբանների խորհուրդը, և ինստիտուտի պատմության մեջ առաջին անգամ կազմակերպվեցին արդեն ամենամյա դարձած՝ երիտասարդ արվեստաբանների գիտական նստաշրջանները, հիմնարկվեց «Հայ արվեստի հարցեր» մատենաշարը, պետական պատվերի շրջանակում հրատարակվեցին «Հայ ավանդական երաժշտության» 13 հատորները: 2014-2018 թթ. ինստիտուտը հրատարակել է «Կանթեղ» գիտական պարբերականը, իսկ 2019-ից՝ «Արվեստագիտական հանդեսը»:

Ա. Աղասյանի առաջարկությամբ և մեծ ջանքերի շնորհիվ Արվեստագիտության 016 մասնագիտական խորհրդին ԲՈԿ-ի կողմից տրվեց ԺԸ.00.01 - «Ճարտարապետություն և ճարտարապետական դիզայն» մասնագիտությամբ արվեստագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհման իրավունք: Ինստիտուտում ստեղծվեց նույն թվանիշով մասնագիտական քննական հանձնաժողով:

Տիրող գիտաստեղծագործական բեղմնավոր մթնոլորտում այդ տարիներին պաշտպանվել է 8 դոկտորական և 27 թեկնածուական ատենախոսություն, հաջողությամբ է լուծվել գիտական անձնակազմի սերնդափոխության հարցը: Ինստիտուտում ավանդույթ է դարձել հայ կերպարվեստի ու երաժշտարվեստի գործիչների հոբելյանական գիտական նստաշրջանների գումարումը՝ զեկուցումների ժողովածուների հրատարակությամբ:

Ինստիտուտը, որտեղ այսօր աշխատում են ՀՀ ԳԱԱ չորս թղթակից անդամ, գիտությունների 13 դոկտոր և 30 թեկնածու, ձեռք է բերել լայն ճանաչում, գնահատվել պետության կողմից. 2008-2015 թվականների ընթացքում գիտաշխատողներից տասներեքն արժանացել են ՀՀ պատվավոր կոչումների:

Ա. Աղասյանի պաշտոնավարման ընթացքում իր հիմնադրման կեսդարյա տարեդարձը բոլորեց ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտը, որի տարեգրության կարևոր էջերից դարձան 50-ամյա հոբելյանին նվիրված միջոցառումների շարքը (2008) և «ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտ – 50» գրքի հրատարակումը՝ պետական պատվերի շրջանակում: 2013-ին՝ ՀՀ ԳԱԱ հիմնադրման 70-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ, Արվեստի ինստիտուտի նախաձեռնությամբ ստեղծվեց ՀՀ ԳԱԱ հիմնը: Ա. Աղասյանի նախաձեռնությամբ վերականգնվեց ՀՀ ԳԱԱ Թորոս Թորամանյանի անվան մրցանակը, որն արդեն շնորհվել է երկու անգամ՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Մուրադ Հասրաթյանին և ճարտարապետության դոկտոր Գառնիկ Շախկյանին (2011), ինչպես նաև ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան անդամ Արմեն Ղազարյանին (2015): Ա. Աղասյանի ջանքերով նկատելիորեն աշխուժացել է նաև միջազգային համագործակցությունը:

Արվեստաբանի գիտական ու գիտակազմակերպչական բեղմնավոր աշխատանքը հաջողությամբ զուգակցվում է մանկավարժական և հասարակական ակտիվ գործունեության հետ: Պրոֆեսորը տարիներ շարունակ դասավանդել է Երևանի պետական համալսարանում և Երևանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայում՝ սեփական փորձն ու գիտելիքները փոխանցելով ապագա արվեստաբաններին: Բազմիցս ղեկավարել է արվեստաբանության գծով պետական քննությունների և ավարտական աշխատանքների հանձնաժողովները պետական համալսարանում, գեղարվեստի պետական ակադեմիայում և Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում:

Վերջին շրջանում վաստակաշատ գիտնականը ձեռնամուխ է եղել արվեստի դպրոցների և գեղարվեստական ուսումնարանների աշակերտության համար նախատեսված «Արվեստի պատմություն. Կերպարվեստ» ուսումնական ձեռնարկի ստեղծման աշխատանքներին: Կերպարվեստի պատմությանը նվիրված հայերեն առաջին դասագիրքը բաղկացած է երեք գրքից: Արվեստի ինստիտուտի գիտխորհրդի որոշմամբ 2020 թ. լույս տեսավ ձեռնարկի առաջին գիրքը, որը ներկայացնում է նախնադարյան կերպարվեստից մինչև եվրոպական Վերածննդի դարաշրջանի կերպարվեստը²⁶, միևնույն ժամանակ դառնալով «Եզակի, խիստ արդիական և մեզանում իրապես նշանակալի երևույթ»²⁷:

Նշանակալի է Ա. Աղասյանի ներդրումը երիտասարդ կադրերի պատրաստման գործում: Նրա գիտական ղեկավարությամբ պաշտպանվել է թեկնածուական տասնչորս ատենախոսություն: Ակնհայտ է, որ նա գիտական դպրոցի հիմնադիր է. նրա սաներն այսօր ևս, հետևելով իրենց Ուսուցչի օրինակին, շարունակում են անձնական նպաստը բերել հայրենական կերպարվեստի ուսումնասիրության գործին: Արվեստաբանի ասպիրանտների թվում են նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետության քաղաքացիները: 2008-ից ի վեր նա «Կերպարվեստ, դեկորատիվ և կիրառական արվեստ, դիզայն» մասնագիտությամբ թեկնածուական որակավորման քննական հանձնաժողովի նախագահն է:

Ա. Աղասյանն ընդգրկվել է «Գրականության և արվեստի բնագավառում արվեստի ոլորտի ՀՀ պետական մրցանակների շնորհման» (2009), «Հումանիտար և հասարակական գիտությունների բնագավառում ՀՀ պետական

²⁶ Աղասյան Ա., 2020, Արվեստի պատմություն. Կերպարվեստ, գիրք 1, Երևան, «Արմավ», 256 էջ:

²⁷ Քամայան Մ., Աղասյան Ա., 2021, Արվեստի պատմություն. Կերպարվեստ, գիրք 1, Արվեստագիտական հանդես, N1, Երևան, էջ 220:

մրցանակների շնորհման» (2011, 2013, 2015) և «Հանրապետության Նախագահի մրցանակների շնորհման» (2006-2009) արվեստի հանձնախմբերում: Նա ՀՀ ԳԱԱ գիտահրատարակչական խորհրդի, ՀՀ ԳԱԱ հայագիտության և հասարակական գիտությունների բաժանմունքի բյուրոյի անդամ է, ՀՀ նկարիչների միության վարչության անդամ: Ընդգրկված է ՀՀ ԳԱԱ փորձագիտական ազգային բյուրոյի, Հայաստանի ազգային պատկերասրահի, Երևանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի, Ռուսական արվեստի թանգարանի (պրոֆեսոր Արամ Աբրահամյանի հավաքածու), Կոմիտասի թանգարան-ինստիտուտի, Մարտիրոս Սարյանի ու Երվանդ Քոչարի թանգարանների գիտական խորհուրդների, ինչպես նաև ՀՀ ԳԱԱ «Հայկական հանրագիտարանի» գիտահրատարակչական խորհրդի, ՀՀ ԳԱԱ «Լրաբեր հասարակական գիտությունների», «Բանբեր հայագիտության» և «Գիտության աշխարհում», ՀՀ ԳԱԱ արվեստի ինստիտուտի նորաստեղծ «Արվեստագիտական հանդեսի», ՀՀ նկարիչների միության «Կերպարվեստ» հանդեսի, «Կանթեղ» գիտական պարբերականի, Ստեփանակերտի (Արցախի Հանրապետություն) «Մեսրոպ Մաշտոց» համալսարանի «Լրատու» գիտական հոդվածների ժողովածուի խմբագրական խորհուրդների կազմում:

Գիտական և գիտակազմակերպական ծանրակշիռ վաստակի համար Ա.Աղասյանն արժանացել է ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործչի պատվավոր կոչման (2008), պարգևատրվել ՀՀ ԳԱԱ վաստակագրով (2016) ու պատվոգրով (2005), ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության «Ոսկե հուշամեդալով» (2008) և ՀՀ մշակույթի նախարարության «Ոսկե մեդալով» (2008):

Հավարտ խոսքիս՝ ուզում եմ մեր սիրելի հոբեյարին մաղթել բազմաթիվ հոբեյաններ, որոնք կնշանավորվեն գիտական նոր նվաճումներով՝ ի փառս հայրենական գիտության:

Շնորհակալություն, որ Ձեր անդուլ ու նվիրական ջանքերի շնորհիվ Արվեստի ինստիտուտը ստացել է նոր շնչառություն՝ դառնալով բոլորիս հարազատ օջախը, մեր երկրորդ տունը:

ԱՆՆԱ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Արվեստագիտության դոկտոր